

пішов слідами відомої “махнівщини” та зробив спробу замаху на існуючий в ОУН організаційний лад. Ця жалюгідна спроба не знайшла ґрунту серед карних лав ОУН і розіб’ється при ударі з гідною поставою свідомого її членства.

Націоналісти!

Сталіть серця Ваші, різко відгороджуйте свої ряди від ворожих провокацій і внутрішніх шкідників.

Завжди пам’ятайте, що націоналістичний рух веде наш вождь Андрій Мельник, який перебрав провідництво згідно зі священною волею сл.п.Євгена Коновальця і по праву власних заслуг перед нацією; він завжди з вами!

Знайте, що при найтяжчих обставинах боротьби провід українських націоналістів із Андрієм Мельником на чолі, твердо триматиме в своїх руках свячений кров’ю революціонерів і покійного вождя прапор визволення!

Ця свідомість зробить з Вас непереможну духову силу, що виявить себе на славу, добро і світле прийдешнє нації.

Будьте ж готові до іспиту, що його ставить перед вами історія!

На Вас і Вашій відповідальності лежить доля нашого руху!

Хай живе українська національна революція!

Хай живе вождь українського націоналістичного руху Андрій Мельник!

Хай живе Організація українських націоналістів!

Слава Україні!

Провід українських націоналістів

ЦДАВО України. – Ф.3833. – Оп.1. – Спр.42. – Арк.45. Копія. Машинопис.

№ 75

Звіт керівника Східної похідної групи ОУН (С.Бандери) Я.Старуха про марш в київському напрямі

Львів-Київ

15 липня 1941 р.

Львів-Київ

Мік, звіт ч.2, 15.VII1941 [р.], год. 9 рано.

Фасівка*, село 40 км до Києва. Перший звіт з дороги Львів-Київ вислав я із Рівного. Тут ще раз повторюю: ми вступили до Бродів, дали деякі

---

* Насправді Фасова.

вказівки, оглянули наші відозви, котрі застали вже розліплені. Розліплено також накази й заклики на честь Бандери й інші.

По дорозі перед тим – у Краснім і інших місцевостях (Олесько) – ми зустрічали тріумфальні брами, прапори, відозви, написи, в Дубні скликали нараду, щоби перебрати Міську і Районову управу та зробити усе інше. Досі в Дубні перебрали були владу поляки. В Дубні зустріли Миколу Мостовича й Яшку Бусла, рівно ж і Скрипника, котрий при команді дивізії, чи якій іншій, займається дольмечерством і закладанням допомогівих комітетів...* По довгій балаці, може, трохи оброзумились. Побачимо, що з того буде.

В Рівному застали при горячкові[й] праці Ростика Волошина і Робітницького. Там справа стоїть красно. Усе йде гаразд. Міліція функціонує, інші власті також. Є 300 підпільників і доволі сильна сітка організаційна. Відчувається тільки в деяких німецьких кругах тенденція іти до лінії давньої політики Юзефських й творити наново якийсь волинський регіоналізм. Це, очевидно, за підшепотом рідних збанкротованих колишніх прихвостнів Б[локу] б[езпартійних] і т.п.

Не знаю навіть, чи Скрипник не піде на те. На разі виправдується, каже: не знав, яка лінія, не мав ніяких інструкцій, і заявляє, що він з нами цілою душею, коби тільки ми нікого не відкидали.

Свідоміші елементи Скрипника там не зносять і не знесуть – але він готов мати піддержку німців, - тому добре було б пильнувати його та втягати в наш круг діяння. Я тому легко пропонував участь у правлінні, щоби тим відтягнути його від небезпечних експериментів із волинським регіонізмом, бо, зазначую ще раз – ця концепція не має в народі ніякого опертя й викличе спротив – але в деяких нім[ецьких] кругах може знайти попертя – і тоді була б небезпечна справа.

В Рівному вже був Климишин і поїхав далше. Тут є сильний наш осередок, а про мельниківщину навіть не чувати. Між іншим, в різних місцевостях Волині була наша партизанка й наші жертви. Це все мають описати й передати у звітах.

А чи їдемо далше мимо пригоди із Хол[...]**, Ромдорфом, який покручений мельникіядою, жадав, щоби негайно заперестати всяку нашу діяльність, мовляв, є такий наказ команданта армії, показував навіть частину якогось розпорядку, де говориться про мельдунки в цій справі й арештування. Казав і радив, щоби ми негайно вернули до Львова. Казав, що Німецька армія чується ображена нашими відозвами, де нема ні слова про повитання і т.п. Та багато нас у тому переконував, заявляючи, що є такий курс і виразний наказ від ОУН, і він мимо того, що сам тягнув завсіди і

* Три крапки в тексті.

** Частина слова не прочитана.

тягне за бандерівцями – не може нічого порадити. З усього, однак, було виразно видно, що мимо чемненьких слів тягне безапеляційно за мельниківщиною, тим більше, що ходить постійно в товаристві Сулятицького.

Вони ж (м[ельниківці]), не мають ні організації, ні опори в терені, виступають перед німцями як захитники українства “загального” і роздирають шати за тим, що, мовляв, не треба тут в терен допустити ніякої бруквої діяльності, тільки загальноукраїнську.

Так теж в тому писаному кусникові інструкції, який нам Ромдорф показував, є мова про заборону всілякої партійно-політичної діяльності. Тому, однак, що ми ніякої партійно-політичної [діяльності] не вели, ані не думаємо вести, - ми стали на становищі, що коли б навіть дійсно існувало таке зарядження – то воно до нас не відноситься – отже, їдемо даліше.

Серед різних пригод, котрих не місце тут описувати, переїжджаємо біля Корця старий кордон і їдемо до Новгороду Волинського, а звідтам на другий день до Житомира. Пригод щораз більше. Кілька разів налетіли бомбовики. Ще частіше буває обстріл, той з довколишніх лісів. Це німецькі панцирні відділи прорвали “лінію Сталіна” й пруть наперед без стриму, а полишені з боків большевицькі відділи – або розлітаються, або пробують часом 2-3 рази одного дня наново атакувати шосе, змусити й відтяти кольони передні. Кілька разів було з нами на шосі навіть дуже горячо.

Раз перед Житомиром здавалося, що ми з кольоною німецькою вже зовсім відтяті, бо з обох боків перед нами з’явилися з лісів большевицькі повзи й заатакували колону. Ми разом з кінцем* вирядилися до бою – все одно, що буде, те буде. Але по двох-трьох годинах німецькі панцирки розбили й відкинули большевицькі, й ми пігнули наперед.

В Житомир приїхали вночі й були до полудня наступного дня, тому що зрана нас не перепустили вперед, бо йшли німецькі бойові частини. До полудня це ми належно використовували. Зібрали яких 3 десятки людей, обговорили, що належить робити.

Зустрінули одного Козара, висланого УНА кірівця** . Він дуже непевний з вигляду, страшно ніби горячий і завзятий, аж разить над міру, - але попав був у большевицьку тюрму й якимось вийшов.

З’явився також Іван Луцюк, учитель з Волині, колись провідник Корецького району, потім політичний в’язень – сидів зо мною в тюрмі. Тепер під большевиками працював, вдержуючи зв’язки з Ванькою (Сашком Буслом). (Сашко) – Ванька є на Рівенщині. Виховався. Це дуже гарна сила. Останньо від 18.VI був у Житомирщині. Іменуємо, і

---

* Так у тексті.

** Так у тексті.

то негайно, головою управи на цілу Житомирську область. Лишаємо 2-х друзів до помочі. Швидше для справ організаційних і ще одного для міліції – взори друків і т.п.

В полудне знову вперед. Женемо без перерви, аби ближче до Києва. Тим більше, що, як кажуть, Київ вже занятий. В дорозі показується, що це неправда.

Протягом 4-х годин переживаємо кілька налетів больш[евицьких] бомбовиків. Зустрічаємо сотки втікачів із больш[евицької] армії, в тому наших організованих членів із Бережанщини. Незважаючи, їдемо далі вперед, аж до самих найперших бойових частин. Там справляють нас до штабу дивізії. Говоримо з генералом. Дуже привітний. Офіцер ІС майор Вабнерс справджує наші документи. Коли показується все в порядку – гарно приймають і радять перечекаати 2-3 дні в сусідньому селі. Їдемо, отже, до [Фа]сової. Тут чекаємо вже три дні.

По всіх сусідних селах ми зробили збори у колгоспах, перевибрали власти. Люди вже приступили до праці. Люди тут на Київщині дуже гарні, свідомість національна дуже глибока. Всі горнутья до нас надсподівано. Правда – страшно бідні й через цю біду сварятья за кожне поліно і за кожну курку. Нас годують, чим можуть, хоча самі мало мають і тому мусимо користати з допомоги німецьких військових кухонь. Відшукали ми вже тут й підпільників – ще бувших петлюрівців. Гарні люди. Працюємо над ними.

Всі хочуть самостійної України – але без колгоспів. Нема ні одного, що хотів би остати в колгоспах. Надзвичайно трудно навіть під загрозою німецьких репресій докінчити в колгоспах цей один рік. Обсервація життя на місці в усіх дооколичних селах, яку переводимо докладно, виказує, що нема в світі такої сили, яка могла б змусити наших селян жити в колгоспній системі. Коли б терором змусити, тоді нічого не буде з їх праці, так, як було і як є, на наших очах. Селяни скорше вигинуть, чим підуть на це. Саботаж колгоспної системи доведений тут до перфекції*, мимо нечуваного терору.

Національний грунт – несподівано добрий. Кращий, чим у багатьох околицях Галичини, більше відсталих.

Тільки є 3 (три) справи:

а)біда й нужда,

б)розсвареність через те за котру-небудь дрібничку,

в)вічні налети больш[евицьких] бомбовиків, які наносять великого страху.

Вчора тут було дуже горячо. Били кілька разів просто на нас. Хату, де ми обідали, одного з найсвідоміших українців, нецілої півгодини по

* досконалісті

нашому виході збомбардували, вбиваючи одну дівчину, теля [...]*.

Приватний архів М.Климишина. Машинопис, копія; Українське державотворення. Акт 30 червня 1941: збірник документів і матеріалів. – Львів-Київ: Літературна агенція “Піраміда”, 2001. – С.219-221.

№ 76

**Лист С.Бандери до крайового провідника ОУН (С.Бандери)
І.Климіва (Є.Легенди) й усіх членів ОУН з вдячністю за звитяжність
у боротьбі за волю і незалежність України**

Берлін

15 липня 1941 р.

Другові Іванові Климовому Легенді, краєвому провідникові ОУН на
М[атірних] у[країнських] з[емлях], членові проводу ОУН

Незломному командантові – краєвому провідникові Іванові Климово-
му, Краєвому проводові та цілій геройській Організації Українських Наці-
оналістів на Матірних українських землях, усім її Членам, незломним
борцям-революціонерам, які у найтяжчий і великий час держали фронт
визвольної боротьби України, придбали слави прапорам Української наці-
ональної революції та найкраще заслужилися Україні героїчним змаган-
ням – усім Вам, друзі, мій сердечний привіт, признання та подяка від ці-
лої Організації Українських Націоналістів.

У найглибшій пошані перед великою і славною пам’яттю незабут-
ніх друзів – героїв з-поміж наших рядів, що полягли у нашій бороть-
бі, перед святою жертвою їхніх мук, клянуся сповняти мої обов’язки
провідника ОУН по моїм силам якнайкраще. Непохитна віра, що наш
шлях правильний, що усі жертви і бруди, які Ви кладете у безупинній
боротьбі, - конечні і принесуть Україні перемогу, дає мені силу дава-
ти твердий наказ до дальшої важкої борні, поки наших братів катує
найлютіший ворог, поки дикі орди топчуть і плюндрують українську
землю, доки Україна в неволі.

Рад би тепер стояти у Ваших рядах безпосередньо та боротися
так, як Ви. Та мій обов’язок супроти нашої справи, супроти Вас кла-
де на мене інше завдання. Теперішній етап боротьби іще не закінчений.

---

* Закінчення тексту відсутнє.